

י' תרכ"ט שם מהא
דברי חינוך מטל
ה' ב' מהא דלינימי
לעיל ס"ג

כוכבים וכיוצא בהם מבתי שמשיהם (ו) [ד] (כו) מותר ליטול משם לולב או שאר מינים (כו) * למצוה (ואפי' האילן נטוע לפני עטרת כוכבים (כח) כל זמן שאין (ח) עובדין האילן) (רבינו ירוחם ג"ח ח"ג):
ה (כט) כל אלו שאמרנו (ל) שהם פסולין מפני מומין שביארנו או * מפני גזל וגניבה ביום טוב הראשון בלבד אבל בשאר ימים¹ (לא) הכל כשר: הנה (לב) ויש פוסלין בגזל כל ז' ימים² והי נהוג אצל שאל יואל ט (טור והמגיד בשם פוסקים) ומותר (ט) ליטול לולב של חברו בלא דעת

שערי תשובה

והארץ נקושה וז' דהדרא לטיבולא ע"ש וקמא מתשובה היא העתיק בשער המלך שהיה לפניו התשובה הואת ככתב ע"ש: [ד] מותר. ענה"ט ועי' נפמ"א ס' קע"ג שכתב כיון דלאחרונא מורכב יש לו טעם וריח כאחרונא ממש בלי שום שינוי הסומך על ראשונים (שהבא הרמ"א נחשבה ס' קי"ז שכתב ולא אוליא לעו על הראשונים שנהגו לכרך על אחרונא כזה נמקום הדחק) ומעבר עליו יאל קדיעבד דלא כלטש שכתב שהם פסולים מלאורייתא ועיין בשו"ת בי"ח ס' קל"ה ובשו"ת שני"ח ח"א ס' ל"ז ובספרי שו"ת בית אפרים ס' ג"ו הארכתי בענין זה והנאחתי שם דברי מהר"מ אלשיך נחשבה ושאר פוסקים ומשפחות המדברים בענין זה ונשאלתי ונחמתי בדבריהם באורך וברוח נעוה"י והעליתי לדחות האחרונים שמבאים עמה מאי קורפ"ו והם מהדורים ביותר אין לחוש להם מחשש מורכב לפי מה שהועד לפני שאין האילנות הם מורכבים ממש דהיינו שהאילן של לימון או מראג'ין ונחוכו הורכב ימור מאילן אחרונא רק כל אילן האחרונא אחד הוא רק החשש הוא שמא גדול האילנות עמה מהימורים שלקחו ממורכבים וז' כביר וזה לא שייך טעם הלשט שעבדה ט עברה לפי שאין עברה נעטיעה וז' שמן הדין מותר ליקח ימור מן המורכב לטעם במקום אחר גם הרמח"מ ידי על שאר הטעמים שיש להחמיר במורכב דלא שייך נ"ד וסיומא דפסקא הוא שהאחרונים הנאים חמנינו מאי קורפ"ו או ממקום אחר הדוע לנו שהוא ממקומות שנעלי גנות ופרדסים מגדלי אחרונים למכור כו' ומכ"ש באחרונים שמבאים לכאן שהדבר ידוע שאין נהג הכתב מין פרי אחר עמה רק גוף האילן הוא אילן אחרונא בלי שום גדול פרי אחר אף ש"ל שאפשר שנקחו הימורים שנעשו האילנות מהם

ביאור הלכה

לדורך עמנו נטעוהו משא"כ החס לא מיייר רק לענין עמס הדין אם הוא ככלל נ"י עכו"ם ונ"מ דאסור לישאל לקצוץ בעמנו: * למצוה. עיין מ"ב מש"כ בשם הס"ח דמ"מ אם יש אחרים יקח האחרים הנהגה נפמ"ג כתב דמ"מ י"ל גנות עובדי עכו"ם שנחנן מותר ליטול אחרונא אף שמיחד להם עב"ל ודבריו יהיו שייכים רק למירון הראשון שכתבנו למעלה דהמחבר מיייר אף בעומדין נחצר של הע"ז ורק דלא נדטוהו לשם הע"ג ולוה כתב הפמ"ג דנחצרף לזה מה שעומדין נחנן לא מיייר הס"ח אצל לדעת הרמ"א שם מיייר דינא דין אף היכא דנדט הגינה לשם ע"ג ואפ"ה מותר משום דמיייר דעומדין חנן נחצר ואפ"ה הביא נמ"א בשם ס"ח דטוב יותר ליקח אחרים. היולא לדינא היכא דלא נדט הגינה לשם ע"ג וגם עומדין מחנן נחצר העכו"ם אין להקפיד ע"ז: * מפני גזל וגנבה וכו'. עיין נמ"ב מש"כ וקשה דנמ"א קאמר וכו' ותייר המ"א וכו' ונמטה ליחא כתב ולימא לענ"ד דהא נמ"א הזכיר לשון פסול ומשמעות פסול הוא אפילו דיעבד יותר נ"ל דהך דגזל וגנבה באשגרת לישאל נקט הב"י וכדי נפנה וחספ לשון הרמב"ם וז' כלומר ועיקרו הוא משום החילוק דמחלק בין פסולי המומין ובין פסולי

לגובה שרי ולא מקרי מאיס משום שנשתנה שינוי גדול דבשעת עבודה לא היה האחרונא ולולבין וגדלו אחרי כן: ה (כט) כל אלו וכו'. הוא לשון הרמב"ם וסתם המחבר לדינא כמותו ודעת הרמ"א בזה יבואר לקמיה: (ל) שהם פסולים משום מומין וכו'. דע דיש בהן (מ) שהם פסולים משום שאינו הדר ויש משום שהם בכלל חסר ודעת הרמב"ם בכלום להכשיר מיום ראשון ואילך ודעת שארי פוסקים יבואר לקמיה ומש"כ מפני גזל וגניבה ביו"ט הראשון וכו' טעמו כיון דיו"ט שני הוא דרבנן מותר הגזול אע"ג דהוי מצוה הבאה בעבירה וקשה דבס"א קאמר דלא נפסל גנוב וגזול אלא לגנב ולגולן עצמו ומוכח שם דאפילו ביו"ט שני ותייר המ"א דהתם רק לענין לכתחלה והכא מיייר לענין עצם הדין דבדיעבד יוצא ביו"ט שני אף בגזול אבל יו"ט ראשון לכו"ע לא דבעינן לכתוב בבה"ל: (לא) הכל כשר. ומ"מ לענין ברכה בגנוב וגזול (כח) גם לדעת הרמב"ם אין לברך דבוצע ברוך ניאץ ד': (לב) ויש פוסלין וכו'. טעמם

שער הציון

(כא) ולדעת הט"ז שם אפילו בהחזקת טובה בעלמא אסור. ע"ש: (כב) ואין קושיתי על דעת האורחות חיים שממנו מקור הדין הזה שאפשר שהוא סבר כר"ת הטובא שם בהג"ה והכא מיייר שאין הגינה בחצר הע"ז אכן קושיתי הוא רק להמחבר דסתם שם להחמיר שלא כר"ת והכא סתם להקל ואין לתרץ דהכא מיייר שאם לא יקנה הישראל יקנו אחרים ונמצא שאין מהנה להם כלל זה היה שייך רק באחרונים והדסים ולא בלולבין: (כג) ט"ז ול"ש וש"א: (כד) שם: (כה) פמ"ג בביאור דברי הט"ז: (כו) וזה מבואר בדברי רי"ו המובא בד"מ ע"ש. אכן מה שחידש הט"ז רזה מקרי שינוי הוא דבר חדש שאין מוכא בפוסקים אחרים: (כז) הגר"א: (כח) נהר שלום ופמ"ג. ולפ"ז לדעת הי"א המוכא בהג"ה אינו יוצא בו מעצם הדין משום דהו"ל מצוה הבאה בעבירה דס"ל כר' יוחנן כר' יוחנן [וכן מוכח בד"מ הארוך ובביאור הגר"א] וע"כ אפילו בדיעבד אם נטל לולב הגזול מחיוב ליטול אחר שאינו גזול וגם לברך עליו אבל לדעת הראשונה כשנטל אחר אסור לו לברך דכבר יצא מדינא בפעם ראשון ולדינא צ"ע וספק ברכות להקל [פמ"ג]:

איש מצליח

1. פירוש לאפוקי ימי חול המועד, אבל ביו"ט שני בחו"ל נוטלן בלי ברכה כמ"ש בסוף הסעיף. ע"ש (ועיין בה"ח אות נט). א"ג, אפי' יו"ט שני כשר, ומ"מ לא יברך כמ"ש בסוף הסעיף, וכ"כ שהבין המ"ב (סק"ל). ופירוש ראשון עיקר: 2. מיהו בגזל וגנבה לא יברך, עיין לעיל בסעיף א ובכה"ח (אות טז, ט): 3. עיין במ"ב (סק"ל). ובכה"ל כ' בשם המטה יהודה שגם דעת מרן לפסול. ע"ש:

חבירו (לג) בשאר ימים (לד) דניחא ליה לאינש למיעבד מצוה נממוני והו כשאלו (מה"ד סי' ק' ופסקין סי' קנ"ט) (לה) וחסר כשר בשאר ימים (טור) (לו) וניטל (י) פטמחו או עוקלו דינו כחסר וכשר מיום ראשון ואילן (כ"י נ"ח ח"ג) מיהו אם נקטוהו עכברים לא יטלנו אף שאר הימים משום מאוס¹ (כל ט) (לז) עד (יא) [ה] שיסיר ניקור העכברים * אבל אם היה יבש או מנומר שפסול כל ז' ימים² אף אם חתך היבשות או הנמור פסול כל ז' (לח) הואיל ובא מכה פסול (הג"ח פ' לולב הגזול) ומותר לכתחלה (לט) להתנות על אחרוג (מ) שיהיה כולו ליום ראשון ושאינו³ כולו ממנו כל זמן השמשות של ליל כ' באר היטב

שערי תשובה

מחלנות המורכבים סלקו מהם חשש מורכב לגמרי ומרכיב עליהם נלי פקפוק והמנהג שנמדעות אלו שמרכיב עליהם נפשיות וטחריס בהם לפי שהם מהדורים ביותר הוא נטוע לרבים וקדמו נהרי קודש ע"ש וע"ש סי' נ"ז מ"ש עד נענין זה: [ה] שיסיר ענה"ט ועין נכפות חמרים שהעיר מה מהא דקי"ל בשמן שפול ט עכבר כו' כמטאר נאו"ח סי' קנ"ד

ביאור הלכה

שאר ענינים שהם משום ע"ז או מפני שאינם מינס ולפ"ז מה דהוסיף הרמ"א יש פוסלין גזול וכו' הוא רק אדעת הרמב"ם ולא על כ"י דהוא סוגר ג"כ הכי לדינא וכמו שפסק במ"א וכן משמע מהגר"א דהמחנר העתיק רק לשון הרמב"ם להורות לענין כל הפסולין בין אלו שהוא משום הדר או משום חסר דאינו נוהג אלא ביום א' אבל לענין גול סמס נרש הסימן להחמיר דכן כמנ הנר"א בסוף ד"ה וחזית ע"ש: * אבל אם היה יבש או מנומר וכו' אף אם חתך וכו'. לפי מה שמתאר לפיל נסימן תרמ"ח סי' נ"ב ע"ש דלכו"ע יבש במקום אחד אינו פוסל⁴ שלא נרוט ע"כ דהכא מיירי שיהיה יבש נרוט או שיהיה נשנים ושלאשה מקומות או נחוטמו וסוגר כה"א שם דל"ה כשר אף

(י) פטמחו. ונמט"מ פוסל כשניטל פטמחו משום הדר ולכן אין להקל נפטמח מ"א: (יא) שיסיר. עין ט"ז שהעלה דאפילו אם הסי

דמטאר נאו"ח סי' קנ"ד משנה ברורה

טעמם דהו"ל מצוה הבאה בעבירה ואינו יוצא בו: (לג) בשאר ימים. דביום הראשון לא מהני (נט) מה דניחא ליה וכו' דהא בעינן לכס שיהא שלו ממש ולא עדיף משאול ועיין לקמן סי' תנ"ח איך להתנהג ביום א': (לד) דניחא ליה וכו'. כיון דאין חשש קלקול במה שנוטלו ומנענו בו ע"כ לא דמי זה ללומד מספר חבירו שלא מדעת דאסור מפני שחושש בו שלא יקלקלו. כתב הפמ"ג שדוקא פ"א מותר ליטלו ולנענוע בו כהלכה אבל לכל ז' ימים אפשר דמקפיד ואסור [ומטעם זה נ"ל דה"ה (ל) שלא יתן לחבירו בעצמו דאולי הוא מקפיד ע"ז] ועיין לעיל בסימן י"ד שכתב דבכל גזוני ראוי

ליהרהר כשבעליו עמו שישאלנו שאין סומכין על החזקה במקום שיכולין לבררו בקל וכ"ש אם יודע בו שהוא מקפיד דאסור מדינא ליטול שלא מדעתו. ואפילו אין בעליו עמו דוקא ליטול באותו מקום אבל להוציאו מביתו לביהכ"נ או איפכא אסור [אחרונים]: (לה) וחסר כשר בשאר הימים. לכו"ע דיום א' דאורייתא בגבולין ושאר הימים דרבנן זכר למקדש (לא) הלכך עיקר הליקחה כגון ד' מינים שבלולב ולקחה לכל אחד ואחד בפני עצמו (ולא שיטול אחד נשבל כולם) תקון גם בשאר יומי כעין דאורייתא אבל בחסר לא תקון וכן בשאול. ודברים שטעמם משום שאינו הדר יש דיעות בפוסקים דעת הרמב"ם וסייעתו להכשיר כמו בחסר דעת הרא"ש וסייעתו להחמיר בזה דבעינן הדר בכל ז' ימים משום הידור מצוה וסתם הרמ"א לקמיה בזה כוותיהו: (לו) וניטל פטמחו. עיין לעיל סימן תרמ"ח ס"ח ועיין במ"א שהביא דיש פוסקים שסוברין דניטל הפטמח הוא משום הדר והוא מצדד ג"כ כוותיהו וע"כ אין להקל כניטל הפיטמח כל ז' ימים⁵ אם א"א למצוא אחר יש לסמוך על המקילין דבלא"ה רוב הפוסקים סוברין כהרמב"ם דאף אותן שפסולין משום הדר כשר בשאר יומי [א"ר] ומשמע מדבריו דיוכל לברך ג"כ (לג) ויש שמפקפקין לענין ברכה אכן אם יצטרף עוד ספק בזה אם נטלה פיטמחו (עין לעיל) פ"א מ"מ ס"ז נמ"ז) בודאי (לג) יוכל לברך בשאר יומי: (לז) עד שיסיר וכו'. ולהכי מקילינן כאן דמדינא הוא בכלל חסר וחסר כשר בשאר יומי ורק (לד) לכתחילה מחמירין כאן משום דמאיס וע"כ (לה) כשהסיר מקום המאוס כשר אבל במנומר או יבש דמדינא פסול משום הדר להכי אין מועיל תיקון משום דבא מכה פסול: (לח) הואיל ובא מכה פסול. עיין בביאור הגר"א שמצדד לומר דלפי מה שפסק המחבר לעיל בסימן תרמ"ח ס"י"ד דאם עלתה בו חזית או שהוא מנומר וקלפו אם חזר למראה האחרוג כשר מוכח דפליג ע"ז וכן מצדד המחבר מרדכי במסקנתו ע"ש וע"כ מצדד המאמר מרדכי דיש לדון להקל בחתך היבשות או הנימור בשאר יומי מאחר דסתם המחבר כדעת הרמב"ם וסייעתו דכל הפסולין משום מומין דכולל בזה בין שהפסול משום חסר או משום הדר כשר ביו"ט ב' [וכלול בזה אף יבש או מנומר דטעמם משום הדר] אף בלא חתך עכ"פ אין לנו להחמיר בחתך. ובמקום הדחק בודאי יש לסמוך ע"ז. ועיין מה שכתבנו לקמיה לענין חזית: (לט) להתנות על אחרוג. היינו בעיו"ט (לו) קודם בין השמשות: (מ) שיהיה כולו ליום ראשון. דאינו (לו) יכול להתנות שאינו כולו ממנו ויכול להנות דהא יום ראשון איתקצאי כולו דחסר פסול בו ולכן צריך להתנות שאינו

שער הציון

(כס) ולא אמרין דניחא ליה שיטול חבירו כמתנה ע"מ להחזיר [פמ"ג]: (ל) ול"ד למה דמבואר בסימן תרכ"ח⁶ ס"ה ושם אפילו לכתחלה מותר ליתן לחבירו וחבירו לחבירו כדאיתא בגמרא שם שאני דנענו לו כמתנה וברשותיה הוא לכל דבר רק שיקיים התנאי להחזיר משא"כ הכא דתלינן רק משום דניחא ליה ובאופן זה שילך מחבירו לחבירו וחבירו לחבירו אין גבול לדבר ובודאי מצוי שיתקלקל עי"ז הלולב והאחרוג והוא דומה ללומד בספר אפילו מעט דאסור מטעם דאין גבול לדבר כמו שכתב בתה"ד ע"ש בסימן ק' ננלענ"ד: (לא) רא"ש: (לב) עיין פמ"ג וככורי יעקב: (לג) ככורי יעקב: (לד) פ"א ומאמר מרדכי ומשמע מלשון זה דבריעבד אם נטל בלא הסרת ניקור העכברים יצא דעת רמ"א ג"כ כלישנא בתרא ומהגר"א וא"ר משמע דעת רמ"א הוא כדעת בה"ג דס"ל כלישנא קמא ואף לדידה מהני הסרה [וכתב הא"ר דכן איתא בכלבו בהדיא] אבל בלא הסרה פסול אף דיעבד. ולדינא אף דבודאי צריך לנקר ולחזור וליטול משום זה עכ"פ לא יברך ומשמע מדעת הגר"א דמסכים ללישנא בתרא דכן פסקו רוב הפוסקים: (לה) ולא העתקתי דעת הט"ז דחולק על רמ"א ומחמיר אף בהסרה משום דמ"א ומאמר מרדכי וא"ר והגר"א פליגי עליו: (לו) דלאחר בין השמשות שוב אינו יכול להתנות וכיון דאיתקצאי לביה"ש ראשון ובלא שום תנאי שוב איתקצאי לכל ימי החג וכנ"ל בסימן תרל"ח ס"ב כהג"ה אבל כשהתנה בפירוש שוב אינו נמשך שארי ימים ליום א': (לז) פ"א ור"ל דאין כונת השו"ע שיאמר אני מתנה שיהיה כולו ליום ראשון דאי"צ לזה דדי שיאמר אני כדל ממונ מביה"ש של ליל שני ואילך אלא כונת השו"ע להזהיר שלא יטעה לומר שאינו כולו ממנו כל ביה"ש כמו בסימן תרל"ח לענין נוי סוכה דהא ע"כ צריך לברר ממונ ולא לחסר ממנו אפילו משוה דחסר פסול בו וכ"מ מהגר"ז:

איש מצליח

1. וזהו דעת רב נטרונאי גאון ובה"ג, אבל דעת הרי"ף הרמב"ם והרא"ש שאין חילוק בזה וגם באכלוהו עכברים דינו כחסר כמבואר בב"י. ע"ש. וכ"ד מרן שהשמיט דעת רב נטרונאי מהש"ע. והכי נקטינן. וע"ע במ"ב (סקל"ז) ובכה"ח (אות עא): 2. ולדעת מרן אינו פסול אלא ביום ראשון בלבד. וע"ע במ"ב (סי' לח וסי' מח): 3. ולדידן פשוט שיש להקל בזה, הנהגות ותיקונים: א) תנ"ח: הערות והארות: 1) עיין סי' תרל"ח ס"ב ב' לענין נוי סוכה: 2) עיין סי' תרמ"ח ס"י"ב בה"ל ד"ה בכל שהוא:

ואילן (מא) ומותר לו לכתחלה (מב) לאכול ממנו מיום כ' ואילן וללכת יד מלוה עם (מג) הנשאר * רמ"ס ע"ס (כ"י ג"ס הרא"ש) אלא שאין לנו בקיפין בתנאים כדלעיל בסוף סימן תרל"ח נהג"ה! ל'הפיסול * רמ"ס ע"ס ג טור (מד) שהוא משום עבודת כוכבים או מפני (מה) שאותו אתרוג אסור באכילה או מפני (מו) שאינם מינם או שהם (מז) חסרים השיעור בין ב"ט ראשון בין בשאר ימים פסול (מח) (ומזו"מ (ינ) פוסלם (מט) כל שנעת הימים) * רמ"ס ירוחם נ"ח מ"ג ור"ן פ' לולב הגזול * והעושים שני י"ט * פסולי ראשון נוטלין בשני אבל ברוכי (נ) לא מברכינן (ואם יש לחבירו לולב ואתרוג כשר (נא) יברך על של חבירו (יג) מדעתו ד"ע): ו (נב) בשעת הדחק שאין נמצא כשר

באר היטב

שערי תשובה

המאוס פסול ע"ש: (יב) פוסלת. ה"ט"ו כתב להלכה להקל בחזית בשאר ימים ע"ש: (יג) מדעתו. פי' שיתן לו במתנה בענין דמהני

ואי"ו סי' ק"ד ועיין בספרי שו"ת בית אפרים סי' נ"ח וסי' נ"ט בענין זה: [1] פוסלת. ענה"ט ועיין מה"כ ג"ס מטה יהודה שהקשה דהו"ל למ"א

ביאור הלכה

משנה ברורה

נלא חתן וגם יום ראשון: * פסולי ראשון נוטלין בשני אבל ברוכי וכו'. וה"ה בשאלו בשני אין לברך עליו [נא"ר ופמ"ג בסיון מרנ"ח וכ"כ נבדכי יוסף וכן משמע מדברי הרמ"א לקמיה וכן מוכח בר"ו ונכל ט והעולם אין זוהרין מה. נכורי יעקב]:

שאינו בודל ממנו (לח) מבין השמשות של ליל שני ואילן: (מא) ומותר או לכתחלה. ר"ל דאי לא התנה אינו רשאי לאכול ממנו אפילו בכל ימי החג כיון דאיתקצאי בבין השמשות של יום ראשון. ואם הפריש לכתחלה ליום שני דעת המ"א בשם הרא"ש דמותר לאכול אפילו בלא תנאי רק שישאיר השיעור הראוי לאתרוג ולא אמרינן איתקצאי רק השיעור הראוי לאתרוג ולא יותר (לט) וי"א דאפילו הפריש ליום שני אמרינן דאיתקצאי כל האתרוג ואסור לאכול ממנו אם לא שהתנה מתחלה וכן הסכים הגר"א בביאורו? (מב) לאכול ממנו וכו'. ולצאת וכו'. פי' לאכול (מ) ביום כ' ולצאת בו ביום ג' דהא אסור לאכול קודם נטילה כדלקמן בס"י תרנ"ב: (מג) הנשאר. כתב הר"ן דוקא בנשתייר רובו דשמו עליו הא לא"ה לאו אתרוג מקרי ואתרוג אמר רחמנא ולא חצי אתרוג אבל בפסקי מהרא"י משמע דאפילו לא נשאר בו אלא מיעוטו סגי ביום שני [ד"מ] ובלבד שיהא נשאר שיעור ביצה כמבואר לעיל בסוף סי' תרמ"ח ועיין בב"ח: (מד) שהוא משום ע"ג. כגון באשרה של ישראל וכנ"ל בס"ג ע"ש הטעם במ"ב: (מה) שאותו אתרוג אסור באכילה. משמע אע"פ שמותר (מח) בהנאה כגון של טבל כיון דאסור (מז) באכילה פסול כל ז' וכ"ש (מג) אתרוג של ערלה ושל תרומה טמאה דעומדים לשרפה דפסול כל ז'. וערלת חו"ל (מד) כשר אפילו ביום ראשון? אתרוג של דמאי (מה) כשר. ואתרוג (מו) שנאסר מחמת בליעת איסור (מז) כגון שנפל מקצתו לתוך חלב רותח (מח) יש להחמיר שלא לצאת בו ביום ראשון אבל בשאר הימים יש להקל כיון שאין איסורו מחמת עצמו? (מו) שאינם מינם. כגון (מט) הדס שוטה בסיון תרמ"ו וצפצפה בסיון תרמ"ז (נ) ואתרוג המורכב: (מז) חסרים השיעור. דאף דמבואר לעיל דחסר כשר בשאר יומי מ"מ צריך (נא) שישאר בכל אחד כשיעורו: (מח) וחזוית פוסלת וכו'. זהו (נב) רק לדעת המחמירים בהדר כל ז' אבל לדעת המחבר שהעתיק לשון הרמב"ם גם בהדר אינו פוסל אלא ביום א' בלבד והו"ל לכתוב בלשון ויש אומרים אלא שכן דרכו בכמה מקומות וכן מה שכתב בהג"ה למעלה אבל יבש או מנומר שפסול כל ז' הוא ג"כ אויל לשיטתו שמחמיר בהדר כל ז' אבל לדעת המחבר שהעתיק לשון הרמב"ם גם ביבש ומנומר אינו פסול אלא ביום א' בלבד: (מט) כל שבעת הימים. ובשעת (נג) הדחק יש לסמוך להקל בחזוית בשאר ימים כיון דבשאר ימים אין חיוב נטילה אלא מדרבנן: (נ) לא מברכינן. דיש דיעות בפוסקים דכיון דאנו עושין משום ספיקא דיומי אפשר דיינו כראשון או דכיון דאנו בקיפין בקביעא דירחא דינו כשאר ימים לכך נוטלין (נד) בדליכא אחר ולא מברכינן ואף בדליכא אחר גם ביום ראשון נוטלין ולא מברכינן כמבואר לקמיה בס"ו (נה) שם מיירי בדליכא אחר כלל וכאן מיירי שיש בנמצא ע"י טורח וקמ"ל דבשני א"צ לטרוח: (נא) יברך על של חבירו מדעתו. פי' יתן לו במתנה בענין דמהני אפילו ביום ראשון אבל שלא מדעתו אע"פ שכתב לעיל דמותר דניחא ליה לאיניש למיעבד מצוה בממוניה מ"מ לא עדיף משאלו ופסול כיו"ט ראשון וגם בשני מספק וע"כ יתן לו במתנה ולא בתורת שאלה. וכתב המ"א בשם הר"מ דאח"כ יטול את זה (נו) ור"ל על של חבירו שקבל במתנה יברך ואח"כ יטול שלו להלל והושענא: ו (נב) בשעת הדחק וכו'. ולא מקרי שעת הדחק אח"כ אין בכל העיר ד' מינים כשרים (נד) אבל אם יש לחבירו אף שהוא לא יכול למצוא לא מקרי זה שעת הדחק אלא צריך לטרוח ולברך על של חבירו אם יתן לו ויעשה

שער הציון

(לח) אבל לא מהני כשיאמר מיום שני ואילן דכיון שיכנס תחלת היום בלי תנאי שוב איתקצאי כל היום [אחרונים]: (לט) הריטב"א וכל הפוסקים הסובין דאפילו בעצי סוכה הוקצה הכל אפילו ביותר מכדי הכשר סוכה וכ"ש כאן דהוא גוף אחר: (מ) מ"א: (מא) דהרמב"ם מנה כפי"ח הלכה ב' ערלה ותרומה טמאה וטבל וקאמר הסע"ף זה לכלול כל הני שמנה מקודם: (מב) אבל דעת התוספות דאותן שאין בהם משום איסורי הגאה מותר כיו"ט שני: (מג) כזה גם התוספות מורה כדאיתא שם בדבריהם בהדיא וכבר תמה החמר משה על המ"א שכתב בהיפוך על שם: (מד) מ"א וא"ר: (מה) מ"א והוא כב"י מטעם דאי בעי מפקר לנכסיה והוי עני וחוי ליה. וטבל עיין בר"ן שהביא דעות בזה אי אמרינן מיגו דאי בעי היה מפריש ממקום אחר עליו דמניה וביה אי"א להפריש דהו"ל חסר או אפשר כיון דעתה אין בו היתר אכילה אין יוצאין בו והרמב"ם הוא מן המחמירין כנ"ל ולכן יש ליטול אתרוג של טבל בא"י בלא ברכה ובחו"ל אין כאן איסור טבל כלל דאין תרומות ומעשרות בחו"ל כוה"ז: (מו) מ"א וא"ר: (מז) בכורי יעקב וכתב שם דטעם פסול כישול הוא מטעם שאין הדר וא"כ דינו כמו חזוית ולא נפסל אלא כרובו ומתוך כזה קושית הפמ"ג ע"ש: (מח) עיין בחידושי רע"א שמוכח בסברת המ"א דלא כש"ג וא"ר והם לא הוכירו שעת הדחק רק סתמא דיש לסמוך בזה על הרמב"ם וסייעתו וכמו שסתם המחבר אבל הגר"ז ח"א הוכירו רק שעת הדחק. וטעמם משום דהמ"א בסיון תרמ"ה ותרמ"ו כתב דכהדר פסול כל שבעה לכן לא רצו לסמוך להקל רק בשעת הדחק ועיין בפמ"ג שכתב דיוכל לברך ג"כ ועיין שם עוד שמצד דאין להקל רק בחזוית משום דיש דיעות בחזוית אי פסולו משום חסר או משום הדר והוי ס"ס דשמא משום חסר ואת"ל משום הדר שמא הלכה כהרמב"ם אבל בשאר דברים שהם בודאי משום הדר אין להקל בשאר יומי ומלשון הגר"ז ח"א מוכח דסמכו בשעת הדחק להקל אף בהדר [וכ"מ ממח"ש דהט"ז מיקל גם בשאר דברים שהם משום הדר] לכו ביבש יש מחמירין משום לא המתים יהללו יה וצ"ע? (נד) תשובת פ"י ח"י רע"א: (נה) שם בתשרי וכ"כ הפ"מ: (נו) בכורי יעקב: (נז) וכ"מ מרמ"א שכתב דנהגין לברך על יבשים אפי"ו בדאיכא אחרים לחין משמע דבשאר דברים אין נוהגין כן ולא הוי שעת הדחק כיון שיש לחבירו כשר [בכורי יעקב]:

איש מצליח

- 1. ולדין יש להקל ע"י תנאי, ועיין מ"ש בזה בס"ד לעיל ס"ס תרלח: 2. ולדעת מרן כשר כדלעיל וכמ"ש המשגיב (סקמ"ח): 3. וכן עיקר, עיין בב"י ובמג"א ובשע"צ ובכה"ח (אות עג): 4. עיין בהערה שבסוף הספר: 5. ובשו"ת בית הגהות ותיקונים: א) הוקצה: